

Del Nou Mercat al 75è Aniversari

El 1999, la fi del contracte amb l'Ajuntament de Barcelona, que s'havia anat renovant firma rere firma, ininterrompudament des de l'any 1964, obliga a fer un replantejament profund de l'empresa

3

3.1 Papereres i Graffitis

3.1.1 REORIENTAR-SE

El 1999, la fi del contracte amb l'Ajuntament de Barcelona, que s'havia anat renovant rere firma, ininterrompudament des de l'any 1964, obliga a fer un replantejament profund de l'empresa. La flota de camions, el parc logístic, les oficines... passen, d'un dia per l'altre, a perdre el client principal. La irrupció d'un mercat més agressiu, on, sovint, s'imposa el poder per sobre la feina ben feta, els agafa desprevinguts i s'entra en un període de reorientació en què es comencen a estudiar, rigorosament, nous objectius. A més a més, la recent mort del president, Jordi Baidés, obliga a moure's ràpid i donar plena confiança al nou equip encapçalat per Manel Gelabert.

Finalment, el resultat que en surt és un nou projecte pensat i repensat de cap a peus, empresarialment ambiciós i corporativament engrescador. El grup reestructura la seva gestió i fa una aposta molt decidida cap a múltiples poblacions oferint nous serveis.

El mateix 1999, per exemple, es projecta la secció Divisió Industrial, orientada al transport, tractament, valoració i gestió de residus industrials. És aquest, un camp en ple creixement des de que protocols com els de Kyoto –redactat el 1997- han impulsat la preocupació seriosa pel medi ambient. Alhora, al seu voltant, una munió d'ONG encapçalades per Greenpeace, ja fa anys que van parlant de la responsabilitat ecològica. Mica a mica, aleshores, esforç polític i implicació ciutadana s'han anat

retroalimentant i la conscienciació arriba a quotes útils: els ciutadans estan mentalitzats, hi ha més pressió informativa i les indústries responen favorablement. Només a Catalunya, per exemple, en pocs anys es passa de 1.400 empreses que declaren els seus residus (i, per tant, els assumeixen i se'n responsabilitzen) a prop de 16.200. En quantitat de residus declarats, això suposa passar de 980 tones a més de 5.000. Hi ha feina per fer.

El desembre de 1999 guanya el contracte per fer la recollida de les papereres

A nivell intern, una de les primeres solucions de la Cooperativa és dividir-se en àrees de negoci per tal de ser més operatius i àgils en donar respostes. És així com, de seguida, s'organitza una –divisió del grup en Serveis Generals, la Gerència de Barcelona –pel que és pròpiament la Cooperativa–, la Gerència de Serveis –per coordinar Concessionaria Barcelonès– i la Gerència per la nova Divisió Industrial.

3.1.2 TECNOLOGIA CAPDAVANTERA

Però si bé la Cooperativa ha perdut el contracte gros amb Barcelona, el desembre de 1999 guanya el contracte per fer la recollida de les papereres. La reacció del socis és immediata i la Cooperativa llança un

pla per optimitzar el servei i aportar uns resultats impecables. La principal novetat serà de caire tecnològic: totes les papereres de Barcelona portaran un xip. És part del SICIAP, el Sistema Intel·ligent de Control i Actuació Sobre les Papereres. Amb capacitat de lectura/escriptura i autoalimentació, el xip és un microcontrolador que funciona amb una freqüència de rellotge i té memòria per emmagatzemar dades. L'escombriarie hi apropa un lector portàtil i en recull la informació dels tres últims buidats que s'han fet: si estava plena, mig buida, buida, en mal estat, etc. Segons això, pot modificar la ruta. Després, el Parc Logístic processa les dades de totes les papereres amb un software especialment creat per això i, cada tres mesos, revisa els recorreguts i els readapta, segons un sistema cartogràfic digital. Des del vell cabàs d'espert fins al lector portàtil que porta, ara, l'escombriarie, les coses han canviat molt.

El següent resultat, ja l'any 2000, és l'adjudicació del contracte per fer la neteja de graffitis. Aquí, la Cooperativa també busca els darrers avanços tecnològics i organitzatius per fer-hi front. Cal trobar la millor manera d'eliminar els graffitis sense danyar les més variades superfícies i sense utilitzar productes contaminants. Alhora, també cal pensar la manera de com certificar al client que s'ha fet la feina quan hi ha el risc que, al cap de poc, hagi quedat coberta per un nou graffiti. La solució adopta els següents passos: primer, el personal de detecció localitza la pintada, graffiti, cartell o pancarta. Ho fotografia amb una càmera digital i introdueix les dades en un ordinador portàtil. Automàticament, s'estableix una comunicació *on-line* amb el Parc Logístic i l'Ajuntament de Barcelona per informar, en temps real, de les imatges pintades.

Primers sistemes de transmissió de dades via GPRS

.Acte seguit, un servei de planificació informatitzat decideix com i quan es farà el servei i ho comunica al Servei Tècnic de l'Ajuntament. Finalment, un equip multifuncional es dirigeix cap al lloc d'actuació i projecta a pressió una barreja d'aigua calenta, aire i sorra en diferents proporcions segons sigui necessari, permetent eliminar les pintades sobre qualsevol tipus de material (obra vista, pedra, marbre, fusta...) sense danyar-lo. Un cop net, es fa una nova fotografia per deixar constància de l'actuació feta, i es passa al següent.

3.1.3 CANVI DE RUMB, CANVI D'IMATGE

Arriba, aleshores, un nou reconeixement que és rebut com un globus d'oxigen. El 2000, La Federació de Cooperatives de Serveis de Catalunya premia l'entitat amb el Premi Cooperativa de l'Any.

Paral·lelament, i ja sota la direcció de Joaquim Mata des del juny, es decideix fer visible la reorientació amb un canvi d'imatge. D'una banda, es crea un nou logotip dissenyat entre la Cooperativa i l'agència Bassat Ogilvy. Les idees que la Cooperativa vol reflectir són, sobretot, l'ecologisme (el logotip es pot veure com una flor, un estel, un sol o un cargol –que, per la seva banda, remet a la circularitat del reciclatge i la regeneració-) i la catalanitat i universalitat, sortida de la complicitat amb la ciutat de Barcelona i present en la forma de trencadís gaudinià que té el logotip. El resultat, és descrit com «una proposta humana i amable, s'apropa al públic i transmet benestar i qualitat de vida. Llum i claredat, Sol, alegria i naturalesa. En la nova imatge s'hi fa present la mentalitat moderna i de futur de l'empresa, el seu esperit ecologista i l'ús d'una tecnologia avançada». Per altra banda, el grup també engega una

Nou símbol de Grup CLD

campanya publicitària als mitjans de comunicació en la línia de vincular recollida i pulcritud: «a vostè aquest anunci li semblarà net», deixaven escrit, «per nosaltres, net és l'anunci de la pàgina següent». La pàgina següent, és clar, estava en blanc.

A l'agost, i després d'haver-ne comprat el 60% l'any anterior, s'adquireix el 100% de l'empresa Hidrojet. S'incorpora, així, una nova unitat de negoci pel tractament d'aigües residuals i el transport de mercaderies perilloses. Això suposa especialitzar-se i gestionar aspectes de desobturació i buidatge de diferents instal·lacions i maquinària, així com tractar líquids inflamables, matèries tòxiques, contaminants o corrosives.

En molt poc temps, per tant, la Cooperativa s'escampa cap a altres especialitats, tècniques, maquinàries i àmbits geogràfics. El nombre de treballadors augmenta i les oficines funcionen a ple rendiment. Arribat el 2004, Recursos Humans i Administració es trasllada al carrer Motors per apropar-se als clients i agilitzar el servei, en tant que és d'aquí mateix d'on surt i on es desenvolupa tot la feina.

Aviat, també, es veu que el ritme de creixement aconseguit i els canvis de gestió propicien una nova organització interna. El 2004, els socis es reuneixen i fan la darrera modificació dels estatuts, d'acord a les noves necessitats de treball i les noves formes de participació dels socis.

També el 2004, amb tot d'empreses al voltant creades des de la Cooperativa, es decideix oficialitzar el canvi de nom i passar de «Cooperativa d'Usuaris del Servei de Neteja Pública Domiciliària de Barcelona» a dir «Grup CLD», tot i que el concepte de grup ja s'utilitzava des del 99. Ja no estem parlant, per tant, d'un col·lectiu d'escombriaires però, tampoc, d'una macroempresa d'espersonalitzada, sinó d'un grup de

socis que té molt clars els orígens -les inicials CLD són un vestigi del nom original- i les vies de futur

3.1.4 PREOCUPACIÓ MEDIAMBIENTAL

Des del Grup CLD, crescut en la tria selectiva de les deixalles, es pren la sostenibilitat com un dels puntals. Tots els camps de treball en resulten positivament afectats: des de la recollida que es fa amb contenidors selectius, al transport amb vehicles elèctrics i al tractament final que es fa als Ecoparcs.

Que el contenidor blau és pel paper, el verd és pel vidre i el groc, pel plàstic és una convenció molt recent. Donar-la a conèixer i afavorir l'ús d'aquest tipus de contenidors, va necessitar d'una gran campanya informativa que, encara avui, dura. Ajuntaments, escoles, ONGs, casals... hi col·laboren per tal que el primer pas per cuidar el mediambient comenci a casa de cadascú. Però aquests vistosos contenidors només són la punta de l'iceberg de tot un pla de recollida selectiva: actualment, es tracten medicaments, piles, els residus dels mercats municipals, residus industrials i mobiliari abandonat.

En la flota de vehicles, destaca el Jolly 600, que no contamina gens gràcies a la seva propulsió elèctrica. Aquest vehicle de dimensions petites és veloç, autònom i silenciós, per la qual cosa resulta ideal per moure's entre les zones turístiques o carrers estrets, buidant les papereres. El secret de la seva autonomia es troba en haver ubicat petites bases logístiques aprop de la zona d'actuació, de manera que cada dia pot intervenir en més de 100 papereres recorrent fins a 40 km.

Ens els 75 anys d'història de la Cooperativa, els vehicles han passat de propulsar-se amb tracció sang (els primer carros), gasoil (durant el primer i segon contracte) fins, en aquesta última etapa, energia neta: s'estan utilitzant, cada vegada més, biocarburants, vehicles elèctrics, propulsió amb gas, plaques foltovoltaiques i aigües freàtiques.

Pel que fa als serveis, destaca el retorn convençut a la recollida porta a porta, recordant als procediments que feien els primers escombraires. Ara, però, el triatge de les escombraries ja no es va a fer en uns sitials sinó que, gràcies a la conscienciació ciutadana, es pot fer a l'origen: són els ciutadans qui separen la brossa i, cada dia, se'ls recull un tipus de deixalla diferent. És el sistema més complicat, és veritat, però també és el més eficaç: a Sanpedor, on s'ha començat aquest projecte, la quota de reciclatge ja és del 75%.

Finalment, en l'àmbit de les instal·lacions, destaca la nova planta de selecció de residus del carrer Miguel Hernández i l'Ecoparc Montcada. La planta de selecció de Miguel Hernández, en funcionament des del setembre de 2005, és resultat d'una proposta de la Cooperativa: el contingut de les papereres també és susceptible de ser triat. De manera que, el que fa aquesta planta, és agafar els continguts de les papereres, posar-los en una cinta i treure'n tots els envasos, papers, vidres i metalls, per recuperar-ho. Pel que fa a l'Ecoparc Montcada, explotat a través de la participació a TIRSA, és la planta més moderna d'Europa en transformació d'escombraries en compost, residus recuperables i energia.

3.1.5 QUÈ FA UN ECOPARC

Amb una extensió de 9'7 hectàrees i una capacitat per tractar 240.000 tones d'escombraries per any, l'Ecoparc Montcada treballa els residus urbans de Badalona, Badia del Vallès, Barberà del Vallès, Cerdanyola, Montcada i Reixac, Montgat, Ripollet, Sant Adrià del Besòs, Santa Coloma de Gramenet i Tiana.

Els ecoparcs són, ara mateix, la millor proposta tècnica i ambiental per abordar el tractament dels residus alhora que garanteixen un control estricte de l'impacte ambiental. Suposen una millora en la reducció dels circuits finalistes i premeten acomplir les directives europees que limiten la quantitat de residus biodegradables que entren als abocadors. Per altra banda, les tecnologies de tractament aplicades en aquestes plantes garanteixen un control rigorós de les emissions de gasos i soroll, que evita les molèsties i garanteix que no es perjudiqui la salut de les persones.

L'Ecoparc Montcada, en el cas de la matèria orgànica recollida selectivament, realitza un procés de compostatge afegint-hi restes vegetals procedents de la poda, i ho tanca en un túnel amb circulació forçada d'aire. Així, obté adob apte per l'agricultura i la jardineria.

Amb les escombraries genèriques, es fa un triatge (amb cabines de triatge, garbells rotatius, electroimants...) on es recuperen vidres, papers, envasos lleugers i materials metàl·lics que hi estaven barrejats. De la fracció orgànica que s'hi troba, i mitjançant una digestió anaeròbica en dipòsits tancats, s'obté biogàs que servirà com a combustible per a la producció d'electricitat suficient per alimentar l'ecoparc i, encara, exportar-ne a la xarxa elèctrica (prou quantitat com per satisfer, per

exemple, el consum de 5.300 habitatges durant un any). El material recuperat és enviat a plantes de reciclatge on serà recuperat per nous usos.

Finalment, allò que no es pot recuperar es porta cap a un dipòsit controlat, previ embalatge i inertització.

Actualment, l'Ecoparc Montcada té una capacitat per recuperar 22.000 tones de matèria orgànica cada any, produir 26'40GW d'electricitat (dels quals n'exporta un 41%) i produir 34.700 m³ d'aigua reutilitzable.

3.1.6 UN CREIXEMENT PROGRESSIU

El mateix 2004, per altra banda, es crea Assessorament i Tractament de Residus (ATR) i s'aprova la creació d'Ambiental de Verificacions (AMVER). La primera, ATR, s'ocupa de les recollides industrials i del tractament i gestió dels residus que generen. AMVER, per la seva banda, en funcionament des del gener de 2005, desenvolupa els controls ambientals necessaris per certificar el compliment dels requisits mediambientals així com ofereix controls inicials i periòdics aplicables (residus, aigües, soroll...) a les empreses que ho sol·liciten en vista a aconseguir la llicència mediambiental i poder dur a terme la seva activitat.

També el 2004, la Cooperativa rep la segona adjudicació del contracte per fer la neteja de graffitis de Barcelona. Els passos s'estan fent bé i els clients n'estan satisfets.

Arriba el 2005 i l'empresa compleix 75 anys d'existència en plena activitat. Amb la vista posada en la diversificació de clients i serveis, la Cooperativa ha conegut, en els darrers anys, una important expansió cap a altres mercats fins a convertir-se en un dels principals operadors mediambientals de Catalunya i en el primer de capital català. En algun cas, com hem vist, ho ha fet fusionant-se amb empreses existents, en d'altres, creant-les. Això ha afavorit, al seu torn, un canvi en l'organització de la pròpia cooperativa, que ha vist convenient descentralitzar-se i fomentar l'especialització.

Per altra banda, i a més a més dels 400 m² de les oficines centrals dels edificis Trade de Barcelona, el grup disposa dels 10.000 m² del Parc de la Zona Franca, on s'hi ubica tot el parc logístic encarregat de mantenir i revisar els vehicles i maquinària i controlar la realització del servei. També, es compta amb 8 parcs auxiliars (al Districte 1 de Barcelona, a Sant Celoni, a la Seu d'Urgell, Pallejà, Sanpedor, Arenys de Mar, i a Sant Feliu de Llobregat), una planta de reciclatge i selecció al Polígon Pedrosa de l'Hospitalet de Llobregat i gestiona l'abocador i la deixalleria de La Seu d'Urgell. Tot plegat suposa una poderosa infraestructura capaç de fer front als reptes més diversos.

El 1996 la Cooperativa va rebre la Placa President Macià al mèrit social atorgada per la Generalitat de Catalunya. El 1999 posiciona a la Mancomunitat de l'Urgellet per rebre el Premi de Recollida selectiva i reducció de residus. El 2000, la Cooperativa rep el Premi a la Cooperativa de l'Any i, el 2005, Ambiental de Verificacions és acreditada per la Generalitat amb el distintiu d'Entitat Ambiental de Control. La perspectiva de futur és anar, encara, cap a més.

La qualitat de vida, tal i com la presenta la UNESCO, és el nou eix: «afavorir el desenvolupament econòmic, la sostenibilitat del planeta i la cohesió social», característiques, totes elles, del treball de la Cooperativa

En aquests darrers anys, la majoria de clients han ampliat els contractes, s'ha incorporat i adaptat més tecnologia d'última generació, s'han construït més instal·lacions per atendre els nous reptes i s'ha incrementat la inversió en formació especialitzada. De fons, hi ha les consignes que guien la reorientació: innovació, sostenibilitat, qualitat, planificació, prevenció, formació, flexibilitat i eficiència. A més a més, des del març del 2004, els estatuts reflecteixen un significatiu pas endavant: després del canvi organitzatiu del 1999, ara s'introdueix un canvi en la missió. L'empresa es concep, decididament, cap el servei. Es vol deixar d'entendre's com a simples carregadors, buidadors de papereres o selectors de residus, per veure's com a persones que es barregen amb els ciutadans i atenen les seves necessitats. La qualitat de vida, tal i com la presenta la UNESCO, és el nou eix: «afavorir el desenvolupament econòmic, la sostenibilitat del planeta i la cohesió social», característiques, totes elles, del treball de la Cooperativa.

En 75 anys se n'han vist de tots colors: moments on tot funciona i tot promet, i moments on sembla que el món s'ensorra. S'ha viscut una guerra, una postguerra, una transició, un cop d'estat... Però també s'han viscut projectes arquitectònics de primera línia, s'han arriscat propostes que finalment han funcionat, s'ha col·laborat en l'èxit d'uns jocs olímpics, s'han rebut felicitacions per tots costats... No estaven pas tan equivocats quan, aquells homes de 1930, van treure hores d'on fos i van començar les reunions per mirar de posar en comú els espais i negociar junts les operacions. Gràcies a ser cooperativa i tenir, sempre, la mirada posada en els valors humans, l'empresa ha crescut forta, capaç tant de fer pinya quan ha calgut com de celebrar-ho quan és moment. Posar l'últim punt a aquest llibre, on oferim al ciutadà la nostra història, és un d'aquests moments.